

การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน:
เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จรรยา ปานพรม¹

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน ในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน และเสนอมาตรการการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในตำบลคลองจิก จำนวน 368 ราย โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบโควต้าเป็นสัดส่วน และได้ทำการเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบด้านสิ่งแวดล้อมและด้านสาธารณสุข สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย t-test F-test และ Chi-Square ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเกินกว่าครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 56.8 เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25-34 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.4 รองลงมาคืออายุระหว่าง 35-44 ปี คิดเป็นร้อยละ 29.9 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.2 รองลงมาสำเร็จการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 19.0 นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 54.1 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 20.1 สำหรับระดับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการทดสอบสมมติฐานสรุปได้ว่าประชาชนที่มีเพศ อายุ การศึกษาที่แตกต่างกันมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

สำหรับปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน เช่น ความเข้าใจว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยได้ และช่วยรักษาสภาพแวดล้อม รวมทั้งการติดตั้งถังแยกประเภทของการคัดแยกขยะที่ชัดเจน (p-Value=0.000) การมีเจ้าหน้าที่สุขาภิบาลให้ความรู้ในการคัดแยกขยะมูลฝอย (p-Value มีค่าเท่ากับ 0.000)ทัศนคติด้านการปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอย (p-Value มีค่าเท่ากับ 0.001) ความรู้ความเข้าใจของความหมายในการคัดแยกขยะมูลฝอย (p-Value=0.004) ภาระในการคัดแยกขยะมูลฝอยที่มีจำนวนเพียงพอ (p-Value=0.005)

ทั้งนี้ เทศบาลคลองจิกจะต้องสร้างโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม โดยใช้กระบวนการประชาคม เพื่อแสดงความคิดเห็นในการจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน

คำสำคัญ : ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งของเหลือทิ้งจากการผลิตและการใช้สอยของมนุษย์ที่เกิดขึ้น

¹นักศึกษาลัทธิสุตรการจัดการสิ่งแวดล้อม คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ กรุงเทพฯ 10240;

**Household Participation in Domestic Waste Segregation:
Klongjik Municipality, Bang Pa In, PhraNakhon Si Ayutthaya Province**

Chanya Parnprom¹

ABSTRACT

The purposes of this study are to investigate household participation in domestic waste segregation in Klongjik Municipality, Bang Pa In, PhraNakhon Si Ayutthaya Province, to study relationship of different factors which affect household participation in waste segregation, and to propose measures of household participation in domestic waste segregation. The data were collected using survey and interview methods. The samples used in the study include 368 residents. The interview was carried out with officers of Klongjik Municipality. Descriptive statistics used are frequency, percentage, and average and inferential statistics used are t-test, F-test and Chi-Square at statistical significance level of 0.05.

The results showed that more than half or 56.8% of the samples are female, 36.4% of them are between 25-34 years old, followed by 35-44 years old for 29.9% of the respondents. 31.2% of the respondents obtained a bachelor's degree or higher, followed by secondary school for 19.0% of the total. Besides, the survey reveals that more than half of them or 54.1% are company's employees and 20.1% of them are wage earners, respectively. For their level of household participation in waste segregation, it was found at the middle level.

It can be assumed from the hypothesis testing that population with different gender, age and education level have different level of participation in waste segregation at statistical significance level of 0.05.

From this study, significant factors which relate to household participation in waste segregation areas follows;

1) The understanding of "waste segregation can reduce the amount of waste" "waste segregation can protect the environment" "types of waste must be clearly labeled on the containers"

- 2) Providing sanitation officers to deliver knowledge of waste segregation
- 3) Attitude in operating waste segregation
- 4) Knowledge and understanding in the meaning of waste segregation
- 5) Sufficient waste containers for waste segregation

In addition, Klongjik Municipality must provide opportunities for people to participate in waste segregation, particularly by the use of community forum in order to share opinions of waste segregation in the community.

Keyword : waste means types of waste must be clearly labeled on the containers

---

¹Master of science in Environmental management Student , Faculty of Social and Environmental Development,
National Institute of Development Administration (NIDA)

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันวิทยาการก้าวหน้าประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ก่อให้เกิดปัญหาขยะเพิ่มขึ้น เป็นเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมและมีผลต่อสุขภาพอนามัย นับเป็นปัญหาที่สำคัญของชุมชนซึ่งต้องจัดการและแก้ไข จากสภาพที่เป็นมาทั้งในอดีตและปัจจุบัน วิธีการกำจัดขยะที่ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เป็นปัญหาของประเทศและของโลก เมื่อมีขยะจำนวนมากแต่ละชุมชนไม่สามารถเก็บขนและกำจัดขยะได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นขยะจึงเป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นปัญหาที่ทุกองค์กรเร่งให้การสนับสนุน ส่งเสริมและแนะนำให้ประชาชนได้รู้จักประโยชน์จากขยะมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการคัดแยกขยะก่อนทิ้งหรือการนำขยะมาใช้ใหม่

เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นชุมชนที่มีการเจริญเติบโต พบว่ามีปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้น จำนวน 18 ตัน/วัน แต่จัดเก็บได้ 17 ตัน/วัน จึงมีขยะมูลฝอยเหลือตกค้าง 1 ตัน/วัน ซึ่งพบว่ามีขยะตกค้างและบางครั้งการกำจัดขยะมูลฝอย ไม่ถูกสุขลักษณะ สมาชิกในครัวเรือนแต่ละครัวเรือนควรตระหนักในปัญหาขยะมูลฝอยสร้างจิตสำนึกให้แก่ตนเอง ให้รู้จักรับผิดชอบในการลดปริมาณขยะมูลฝอย แยกขยะมูลฝอย และนำขยะมูลฝอยมาใช้ใหม่ ซึ่งเป็นความท้าทายจุดเปลี่ยนพฤติกรรมของคนทุกคน

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนในบ้านเป็นอย่างไร มีปัจจัยใดบ้างที่สนับสนุนให้เกิดการคัดแยกขยะในครัวเรือนและชุมชน ทำให้เกิดผลดีแก่บ้านเรือนทำให้อากาศเป็นระเบียบเรียบร้อย มีรายได้เสริมจากการขายขยะ ลดปัญหาการเกิดบ่อฝังกลบ ลดการเผาขยะ ลดปัญหาด้านกลิ่น ลดการกระจายของเชื้อโรค และลดภาวะโลกร้อน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1.2.1 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอ บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.2.3 เพื่อเสนอมาตรการเพื่อให้มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.3 วิธีการศึกษาและกรอบแนวคิดในการศึกษา

1.3.1 วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยกำหนดวิธีศึกษาเป็น 2 ส่วน คือ

1. การศึกษาจากเอกสาร (Documentary Research)

เป็นการทบทวนศึกษาค้นคว้าจากตำราเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ตลอดจนได้ศึกษางานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย

2. การศึกษาภาคสนาม (Field Research)

เป็นการศึกษาด้วยการใช้แบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์เชิงลึก

1.3.2 กรอบแนวคิดในการศึกษา

จากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาจากการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถนำมาสร้างกรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย และกำหนดตัวแปรสำหรับการศึกษาค้นคว้าได้ดังนี้

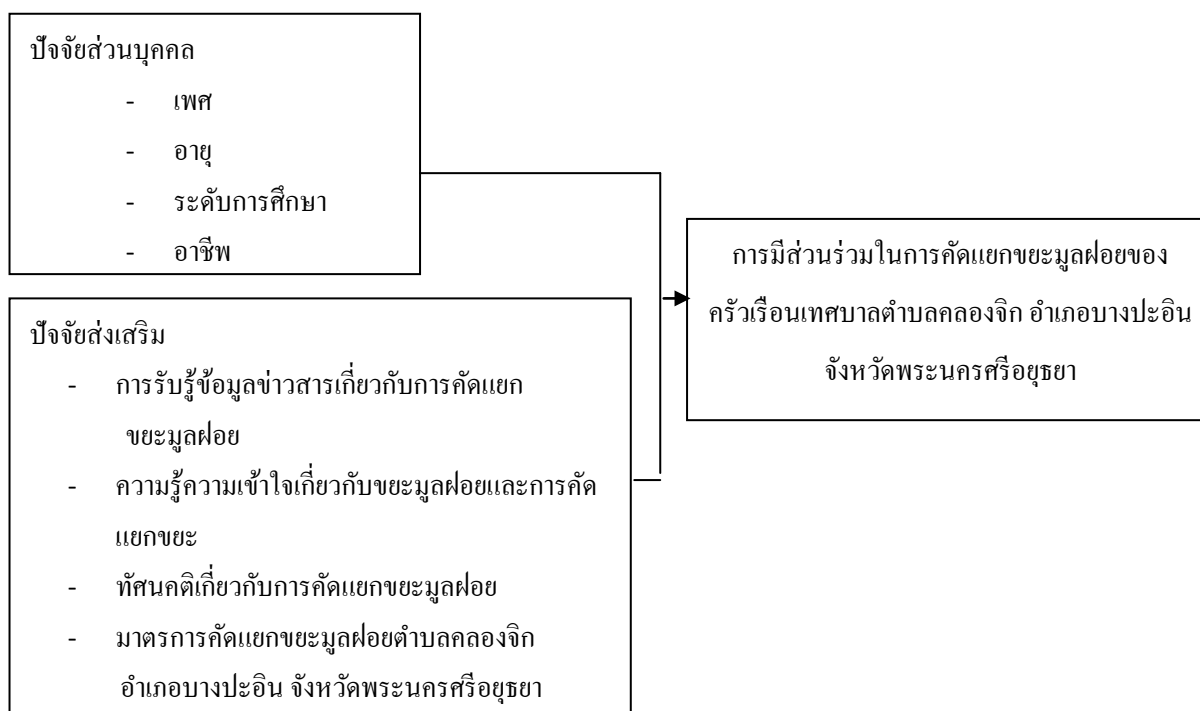
ตัวแปรในการศึกษา

1) ตัวแปรอิสระ (Independent Variable) ได้แก่

- (1) ปัจจัยส่วนบุคคล
- (2) ปัจจัยส่งเสริม

2) ตัวแปรตาม (Dependent Variable) ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กรอบแนวคิดในการศึกษา ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษา

1.4 สรุปผลการศึกษา

การศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอ บางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สามารถสรุปได้ดังนี้

1.4.1 ผลการศึกษาการ สัมภาษณ์เชิงลึก โดยการเก็บข้อมูลพื้นฐาน ของเทศบาลตำบลคลองจิก เกี่ยวกับสภาพปัญหา สาเหตุ และแนวทางการแก้ไขการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของท้องถิ่น พบว่า มีขยะ มูลฝอยตกค้างวันละประมาณ 1 ตันต่อวัน เนื่องจากไม่มีหลุมฝังกลบเป็นของ เทศบาลเอง ประกอบกับ ค่าใช้จ่ายในการขนส่งที่สูง และจำนวนของถังขยะที่รองรับมีไม่เพียงพอ นอกจากนี้ ประชาชนในพื้นที่ให้ ความร่วมมือในการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับปานกลาง มาตรการในการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูล ฝอย จะต้องมีการประชาสัมพันธ์ทำความเข้าใจกับประชาชนก่อนเสมอ ในการแก้ไขปัญหาขยะมูลฝอยใน พื้นที่ โดยการจัดกิจกรรมเพื่อสร้างแรงจูงใจและก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย เช่น การ จัดตั้งธนาคารขยะในชุมชน

1.4.2 ผลการศึกษาแบบสอบถาม (Questionnaire)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างอาศัยอยู่ในหมู่ที่ 2 ตำบลคลองจิก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 57.9 ผู้ตอบแบบสอบถามเกินกว่าครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 56.8 เป็นเพศหญิง มีอายุ ระหว่าง 25-34 ปี มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.4 สำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่ามากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 31.2 นอกจากนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 54.1

กลุ่มตัวอย่างประชาชนได้ รับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย มีการ รับรู้ ข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยนาน ๆ ครั้ง หรือ 2-3 เดือนต่อครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.3 สำหรับช่องทางในการได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอยนั้น พบว่า ได้รับข้อมูลข่าวสาร ผ่านทาง เสียงตามสาย/ หอกระจายข่าว มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 42

ในด้านความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับขยะมูลฝอยและการคัดแยกขยะ พบว่า กลุ่มประชาชน ส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 70.9 มีความเข้าใจว่า การคัดแยกขยะเป็นการจัดการขยะที่ต้นทาง ซึ่งช่วยลด ปริมาณขยะมูลฝอยได้ ร้อยละ 88 คิดว่า การแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง จะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณ ขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัด คลงได้ และพบว่าประชาชนส่วนใหญ่หรือร้อยละ 88 มีการคัดแยกขยะมูลฝอย ในครัวเรือน โดยการแยกทิ้งเป็นอย่าง ๆ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 49.6 ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญเห็นการคัดแยก ขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 28.3 และสำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการ คัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน พบว่าการมีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยไม่เพียงพอ เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการคัด แยกขยะในครัวเรือนมากที่สุด คิดเป็น ร้อยละ 23.3 ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญที่เทศบาลตำบล คลองจิกจะต้องดำเนินการ เพื่อให้เกิดการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองจิก ควรจะเผยแพร่ข่าวสารและความรู้เรื่องการคัดแยกขยะมากที่สุด

ในด้านทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า ประชาชนในเทศบาลตำบลคลองจิกมี ทัศนคติที่เห็นด้วยอย่างยิ่งกับการคัดแยกขยะมูลฝอย (คะแนนเฉลี่ย 4.30) โดยทัศนคติที่เป็นความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย ข้อที่มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติสูงสุด คือ ขยะอันตรายควรแยกทิ้งจากขยะ อื่น ๆ เพราะอาจทำให้เกิดการปนเปื้อนของสารพิษในสิ่งแวดล้อม (คะแนนเฉลี่ย 4.73) ในด้านทัศนคติ ความรู้สึกเกี่ยวกับการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า ข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติสูงสุด คือ การคัดแยก ขยะมูลฝอยภายในที่อยู่อาศัยจะช่วยให้ลดปริมาณขยะ และการคัดแยกขยะเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการ จัดการขยะจากครัวเรือนในชีวิตประจำวันของท่าน (คะแนนเฉลี่ย 4.31 เท่ากัน) สำหรับทัศนคติด้านการ ปฏิบัติในการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า ข้อคำถามที่มีคะแนนเฉลี่ยทัศนคติสูงสุด คือ ท่านจะคัดแยกขยะใน บ้านของท่าน เพื่อนำขยะไปใช้ประโยชน์ (คะแนนเฉลี่ย 4.32)

มาตรการเพื่อดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอย พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญร่วมมือแก้ไข ปัญหา ทางเทศบาลตำบลคลองจิกควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ และเข้าใจเรื่องการบริหาร จัดเก็บขยะมูลฝอยและระเบียบที่ประชาชนต้องถือปฏิบัติมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34 มาตรการด้านการร่วม ปฏิบัติ พบว่า ทางเทศบาลตำบลคลองจิกควรจัดหาถังขยะมาไว้บริการให้เพียงพอ มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.6 สำหรับมาตรการทางด้านการร่วมลดปริมาณขยะ พบว่า ทางเทศบาลตำบลคลองจิกควรจัด โครงการ อบรมให้ความรู้ในการคัดแยกขยะ เพื่อหาแนวทางที่ถูกต้องในการลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชน มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 34.2 การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือน พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ใน ภูมามีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนใน ระดับปานกลาง (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วม 3.20) โดยการมีส่วนร่วมด้านความร่วมมือแก้ไขปัญหามีค่าเฉลี่ยของระดับการมีส่วนร่วมสูงสุด คือ การ แข็งเทศบาลทันที ที่รถขยะไม่มาเก็บตามเวลา (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วม 2.81) สำหรับการมีส่วนร่วมใน

ด้านการร่วมปฏิบัติ พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการทิ้งขยะลงในถังที่เทศบาลจัดหาให้ มากที่สุด (คะแนนเฉลี่ยการมีส่วนร่วม 4.48) และการมีส่วนร่วมในด้านการร่วมลดปริมาณขยะมูลฝอย พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการนำถุงพลาสติกหูหิ้วที่ยังมีสภาพดีนำกลับมาใช้ใหม่ มากที่สุด (คะแนนการมีส่วนร่วม 3.91) ประชาชนส่วนใหญ่เสนอแนะว่า ทางเทศบาลตำบลคลองจิกควรมีการจัดตั้งถังขยะให้มากขึ้นกว่าเดิมมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 33.3

ผลการทดสอบสมมติฐาน

จากการทดสอบสมมติฐาน โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 368 ราย พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยส่งเสริมที่มีความแตกต่างหรือมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนมีดังต่อไปนี้

- 1) ประชาชนที่มีเพศแตกต่างมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่แตกต่างกัน
- 2) ประชาชนที่มีอายุแตกต่างมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่แตกต่างกัน
- 3) ประชาชนที่มีระดับการศึกษาแตกต่างมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่แตกต่างกัน
- 4) ความเข้าใจความหมายการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 5) การแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง จะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดลงได้มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 6) การดำเนินการจริงในการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 7) การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยให้ลดภาวะโลกร้อนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 8) การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 9) การมีภาชนะรองรับไม่เพียงพอมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- 10) สื่อถังขยะมีข้อความคิดไว้ไม่ชัดเจน เข้าใจยากมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

11) การแยกสิ่งต่างๆตามประเภทไม่ชัดเจนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

12) เจ้าหน้าที่สุขาภิบาลเป็นคนกลางในการโน้มน้าวจิตใจการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

13) ขยะมูลฝอยที่ทิ้งปะปนกันและหมักหมมเป็นเวลานาน จะเป็นพาหะและแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

14) การเก็บรวบรวมขยะต้องแยกขยะเปียกและขยะแห้งคนละถังมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

15) การคัดแยกขยะมูลฝอยจะทำให้กำจัดขยะง่ายขึ้นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

16) การคัดแยกขยะมูลฝอยช่วยในการลดปริมาณขยะลงมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

17) การคัดแยกขยะมูลฝอยช่วยในการง่ายต่อการกำจัดขยะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

18) การคัดแยกขยะมูลฝอยช่วยในการรักษาสิ่งแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

19) การคัดแยกขยะมูลฝอยเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการขยะจากครัวเรือนในชีวิตประจำวันมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

20) การคัดแยกขยะมูลฝอยไม่ควรเน้นแต่เฉพาะประชาชนที่อยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพในเขตเทศบาลคลองจิกเท่านั้นมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

21) การคัดแยกขยะมูลฝอยสามารถส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักละเว้นการทิ้งสิ่งของลงบนพื้นถนนมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

22) การคัดแยกขยะมูลฝอยในบ้าน เพื่อนำขยะไปใช้ประโยชน์ที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1.5 สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

1.5.1 สรุปอภิปราย

การศึกษาการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนของเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยศึกษาถึงปัจจัยที่มีความสัมพันธ์หรือมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล และปัจจัยส่งเสริม ซึ่งสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยส่วนบุคคล

ประชาชนที่มีปัจจัยส่วนบุคคลที่แตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนที่แตกต่างกัน ซึ่งได้แก่

1.1 เพศและอายุ

จากการศึกษา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลในเรื่องของเพศและอายุที่แตกต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะที่แตกต่างกันนั้น มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งกิจ บุรณ์เจริญ (2554:65-66) ซึ่งกล่าวว่า นักเรียนที่มีเพศและอายุต่างกัน มีพฤติกรรมการจัดการขยะฐานศูนย์ที่ต่างกัน เนื่องจากจากเพศสามารถแบ่งแยกพฤติกรรมในการที่จะเลือกปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติในการจัดการขยะทั้งในเชิงสร้างสรรค์และทำลาย ประกอบกับเพศหญิงเป็นเพศที่มีความใส่ใจในการรักษาความสะอาดมากกว่าเพศชาย ด้วยบรรทัดฐานทางสังคมที่ว่า เพศหญิงย่อมมีความเป็นกุลสตรีจึงมีพฤติกรรมที่อ่อนโยน และรักความสะอาดมากกว่าเพศชาย สอดคล้องกับ (ชูดา จิตพิทักษ์, 2525: 58 อ้างถึงใน รุ่งกิจ บุรณ์เจริญ, 2554:111) และทฤษฎีเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ว่า การแสดงออกซึ่งการกระทำของมนุษย์จะอยู่ภายใต้พฤติกรรมปกปิด ได้แก่ ความคิด ทศนคติ ความรู้สึก ความเชื่อ ซึ่งจะทำหน้าที่ควบคุมพฤติกรรมภายนอก ซึ่งอายุเป็นหนึ่งในกระบวนการกำหนดทัศนคติของบุคคล และถ้าบุคคลมีอายุที่มากขึ้นก็ย่อมมีความรับผิดชอบหรือมีทัศนคติที่ดีต่อการจัดการขยะ (วิมลสิทธิ์ ทรยางกุล, 2526: 35 อ้างถึงใน รุ่งกิจ บุรณ์เจริญ, 2554: 112)

1.2 ระดับการศึกษา

สำหรับระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยนั้น มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของฉาศิลา นิยมมณี และเกศสิริ ปันธุระ (2549: บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากผู้ที่ได้รับการศึกษาในระดับที่สูง จะทราบว่าขยะมูลฝอยชนิดใดที่จะต้องคัดแยก เพื่อให้ง่ายต่อการเก็บขนและการกำจัด เพราะมีการเรียนการสอนว่าขยะแต่ละชนิดควรมีการคัดแยกอย่างไร มีการจัดเก็บอย่างไร และสามารถนำกลับไปใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้หรือไม่

2 ปัจจัยส่งเสริม

ปัจจัยส่งเสริมที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ของเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้นประกอบด้วย

2.1 ความรู้ความเข้าใจความหมายของการคัดแยกขยะ

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความรู้ความเข้าใจในการคัดแยกขยะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉาศิตา เนียมมณี และเกศศิริ ปั้นธุระ (2549: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตดินแดง กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับความรู้ความเข้าใจในเรื่องการคัดแยกขยะมูลฝอยที่แตกต่างกันจะมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า หากเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีความต้องการที่จะให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ทางเทศบาลฯจะต้องมีการส่งเสริมให้ประชาชนรู้ความหมายที่แท้จริงว่าการคัดแยกขยะมูลฝอยคืออะไร มีการดำเนินการอย่างไร และมีผลดีต่อตนเองหรือชุมชนได้อย่างไร

2.2 ความเข้าใจว่า การแยกขยะก่อนนำไปทิ้ง จะเป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องนำไปกำจัดลงได้ และทัศนคติต่อการคัดแยกขยะทำให้ลดปริมาณขยะมูลฝอย

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความเข้าใจและการมีทัศนคติต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยว่า นั้นมีความสัมพันธ์กับการคัดแยกขยะมูลฝอย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของฉาศิตา เนียมมณี และเกศศิริ ปั้นธุระ (2549: บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า การมีทัศนคติต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยที่ต่างกัน มีผลต่อพฤติกรรมการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.01 ซึ่งทุกวันนี้ขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นมีสัดส่วนองค์ประกอบที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ถึงร้อยละ 80 ของปริมาณมูลฝอยที่เกิดขึ้นทั้งหมด โดยสามารถนำขยะจำพวกพลาสติก แก้ว กระจก โลหะ อะลูมิเนียม วัสดุเซลลูโลสได้ถึงร้อยละ 30-35 และนำขยะอินทรีย์หรือขยะที่สามารถย่อยสลายได้มาหมักทำปุ๋ยได้ถึงร้อยละ 40-45 (กรมควบคุมมลพิษ, 2551:5) ข้อมูลดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า หากมีการนำขยะมูลฝอยกลับไปใช้ประโยชน์ใหม่ จะสามารถลดปริมาณขยะมูลฝอยได้จริง

2.3 การดำเนินการจริงจังในการคัดแยกขยะมูลฝอย

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า การดำเนินการจริงจังในการคัดแยกขยะมูลฝอยนั้น มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย เนื่องจากการดำเนินการอย่างจริงจังในการมีส่วนร่วมต่อสาธารณะ ถือเป็นการสร้างความสามารถทางสังคมของแต่ละบุคคล เพื่อรักษาสัมพันธภาพทางสังคม และเพื่อเป็นพลเมืองที่มีบทบาทในสังคมต่อการแก้ไขปัญหาของชุมชน Celot & Perez Tornero, 2009 อ้างถึงใน บุษผา เมฆศรีทองคำ, 2554: 119-120) ดังนั้น หากประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองจิกให้ความร่วมมือในการดำเนินการคัดแยกขยะอย่างจริงจัง จะทำให้ประชาชนในพื้นที่แสดงออกถึงความเป็นพลเมืองที่ดีและรักษาสัมพันธภาพของคนในชุมชนได้อย่างต่อเนื่อง

2.4 ความเข้าใจว่าการคัดแยกขยะ สามารถลดภาวะโลกร้อนได้

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ความเข้าใจว่าการคัดแยกขยะ สามารถลดภาวะโลกร้อนได้ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้น จากการศึกษาของ เพ็ญศรี วัจนละญาณ (2551:61-67) พบว่า อุณหภูมิของโลกในช่วงคริสต์ศักราช 1961-1900 ยังคงมีค่าเป็นศูนย์ แต่อุณหภูมิของโลกเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงมาตั้งแต่ปีคริสต์ศักราช 1850-2006 โดยอุณหภูมิโลกในช่วงปีคริสต์ศักราช 1976-2000 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเป็นสองเท่า และมีแนวโน้มที่จะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งเป็นอีกการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากภาวะโลกร้อน นอกจากนี้ยังรวมไปถึง การละลายของน้ำแข็งบริเวณขั้วโลก กระจกใสและกระจกใสเย็น ปริมาณฝน และความเร็วลม ซึ่งการกำจัดของเสียอันรวมไปถึงขยะมูลฝอยและน้ำเสีย ก่อให้เกิดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกซึ่งเป็นสาเหตุของภาวะโลกร้อนประมาณ ร้อยละ 3.4 ต่อปี จากสัดส่วนการปล่อยก๊าซเรือนกระจกทั้งหมด จากที่กล่าวไปข้างต้นว่า การคัดแยกขยะสามารถลดปริมาณขยะได้ถึงร้อยละ 80 ของปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด เมื่อปริมาณขยะมูลฝอยลดลงก็จะลดปริมาณขยะมูลฝอยที่ต้องกำจัด และยังสามารถลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกซึ่งเป็นสาเหตุของภาวะโลกร้อนได้อีกด้วย

2.5 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยไม่เพียงพอ

จากการทดสอบสมมติฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีภาชนะรองรับขยะมูลฝอยไม่เพียงพอ มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย เพราะถึงแม้ว่าประชาชนจะมีความตระหนักและมีพฤติกรรมในการคัดแยกมูลฝอย แต่ไม่มีสถานที่หรือปริมาณถังขยะที่เหมาะสมกับประเภทของขยะ การคัดแยกขยะมูลฝอยอาจจะไม่ประสบผลสำเร็จ ดังนั้น การจัดหาสถานที่ที่สามารถทิ้งขยะมูลฝอยได้สะดวก และมีการกำหนดประเภทและขนาดของภาชนะที่สามารถรับขยะมูลฝอยได้อย่างเพียงพอ จะช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในพื้นที่เหล่านั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กรมควบคุมมลพิษ, 2551: 53)

2.6 สื่อถังขยะมีข้อความคิดไว้ไม่ชัดเจน เข้าใจยาก

จากการทดสอบสมมติฐานในเรื่องของสื่อถังขยะมีข้อความคิดไว้ไม่ชัดเจน เข้าใจยากนั้น มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักการในการเข้าถึงสื่อของบุคคล (Celot & Perez Tomero , 2009 อ้างถึงใน บุษพา เมฆศรีทองคำ, 2554: 119-120) ที่กล่าวว่า ความสามารถของบุคคลนั้นมีอยู่ด้วยกัน 2 ประการคือ ทักษะในการใช้สื่อ (Technical Skill) หมายถึงทักษะที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการทางสื่อที่ต้องการการใช้เครื่องมือสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และทักษะในการทำความเข้าใจสื่ออย่างพิถีพิถัน (Critical Understanding) หมายถึงความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้และการดำเนินการเกี่ยวกับเครื่องหมายและสัญลักษณ์ เช่น การเข้ารหัส การตีความ การถอดรหัส หรือการประเมินตัวบทสื่อ จากทฤษฎีดังกล่าวจะเห็นได้ว่า หากสื่อในการคัดแยกที่ติดบริเวณถังขยะไม่ชัดเจนนั้น จะทำให้ทักษะในการตีความเพื่อสร้างความเข้าใจในสื่อของประชาชนไม่สามารถทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทำให้เกิดการตีความที่ผิดพลาด และทำให้การมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนไม่ประสบผลสำเร็จ

2.7 เจ้าหน้าที่สุขาภิบาลเป็นศูนย์กลางในการโน้มน้าวใจการคัดแยกขยะมูลฝอย

จากการทดสอบสมมติฐานเจ้าหน้าที่สุขาภิบาลเป็นศูนย์กลางในการโน้มน้าวใจในการคัดแยกขยะมูลฝอยมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอย สอดคล้องกับงานวิจัยของไพฑูรย์ ผิวบาง (2549) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบลเป็อยน้อย อำเภอเป็อยน้อย จังหวัดขอนแก่น พบว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาตำบลเป็อยน้อย อำเภอเป็อยน้อย จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งจะเห็นได้ว่า เจ้าหน้าที่สุขาภิบาลจะเป็นเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้เกี่ยวกับเรื่องการจัดการขยะมูลฝอยในชุมชนอยู่แล้ว ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ นอกจากจะต้องอาศัยประชาชนในพื้นที่แล้ว เจ้าหน้าที่สุขาภิบาลก็เป็นอีกส่วนหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะของประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว

2.8 ทักษะคดีเกี่ยวกับขยะมูลฝอยที่ทิ้งปะปนกันและหมักหมมเป็นเวลานานจะเป็นพาหะและแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค

จากการทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับขยะมูลฝอยที่ทิ้งปะปนกันและหมักหมมเป็นเวลานานจะเป็นพาหะและแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรค มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของประชาชนในเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา สอดคล้องกับหลักการของศิริศักดิ์ บุญไชยแสน (2554: 116) ที่ได้กล่าวว่า ในปี 2554 ประเทศไทยมีปริมาณขยะมูลฝอยถึง 46,994 ตันต่อวัน ในขณะที่ประสิทธิภาพในการจัดการขยะมูลฝอย ไม่ว่าจะเป็นการรวบรวม การเก็บขน การกำจัด ยังคงไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้เกิดปัญหาขยะมูลฝอยตกค้างในชุมชน เป็นสาเหตุให้เกิดปัญหาหรือผลกระทบทางสุขภาพตามมา ไม่ว่าจะเป็น โรคทางเดินหายใจ โรคติดเชื้อ โรคผิวหนัง โรคทางเดินอาหาร ซึ่งมาจากการหมักหมมเป็นเวลานานของขยะมูลฝอย ทำให้กลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์ของพาหะนำโรค เช่น หนู แมลงวัน แมลงสาบ และเชื้อโรคที่เกิดขึ้น การคัดแยกขยะมูลฝอยจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยให้ลดการเกิดขยะมูลฝอยตกค้างซึ่งอาจพัฒนากลายเป็นแหล่งเพาะพันธุ์เชื้อโรคในอนาคต

2.9 ทักษะคดีเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมขยะต้องแยกขยะเปียกและขยะแห้งคนละถัง

จากการทดสอบสมมติฐานทักษะคดีเกี่ยวกับการเก็บรวบรวมขยะต้องแยกขยะเปียกและขยะแห้ง คนละถัง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรารัช คงจันทร์ (2548:103) ที่ได้ทำการศึกษากการมีส่วนร่วมในการดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอยเพื่อการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น พบว่า แนวทางในการประเมินว่าประชาชนจะมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยหรือไม่นั้น ควรพิจารณาว่าประชาชนให้ความร่วมมือในการคัดแยกจากการทิ้งขยะตามสีของถังขยะหรือตามประเภทของถังขยะ นอกจากนี้ ขยะเปียกซึ่งสามารถเกิดการย่อยสลายได้นั้น ไม่ควรที่จะนำไปรวมกับขยะแห้งเพราะวิธีการในการกำจัดที่มีความแตกต่างกัน ขยะเปียกที่มีความชื้นและสามารถย่อยสลายได้ ควรที่จะนำไปกำจัดโดยวิธีการที่เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุด เช่น การนำไปทำน้ำสกัดชีวภาพ เพื่อใช้ในการเกษตร หรือการนำไปผลิตเป็นก๊าซชีวภาพ

2.10 ทักษะเกี่ยวกับการคัดแยกขยะจะทำให้การกำจัดขยะง่ายขึ้น

จากการทดสอบสมมติฐานที่เสนอเกี่ยวกับการคัดแยกขยะจะทำให้การกำจัดขยะง่ายขึ้น มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน สอดคล้องกับการศึกษาของวรวรรณ ชายไพฑูรย์ (2551: บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยอันตรายในบ้านเรือน โดยใช้พื้นที่เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานครเป็นกรณีศึกษา ซึ่งพบว่า ประชาชนในพื้นที่ดังกล่าว มีความยินดีที่จะคัดแยกขยะอันตรายชุมชน ออกจากขยะมูลฝอยทั่วไป เนื่องจากสะดวกในการจัดเก็บ ดังนั้น หากจะให้ประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองจิกให้ความร่วมมือในการคัดแยกขยะมูลฝอย จะต้องเน้นการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนทราบว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือนนอกจากจะลดปริมาณขยะมูลฝอยลงแล้ว ยังสามารถทำให้การกำจัดขยะมูลฝอยง่ายขึ้นอีกด้วย

2.11 ทักษะเกี่ยวกับการคัดแยกขยะทำให้รักษาสิ่งแวดล้อม

จากการทดสอบสมมติฐานที่เสนอเกี่ยวกับการคัดแยกขยะจะทำให้รักษาสิ่งแวดล้อม มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ซึ่งมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของอมรรัตน์ จงตระการสมบัติ (2547: บทคัดย่อ) ซึ่งได้ทำการประเมินผลโครงการธนาคารขยะ โดยใช้โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองตาโพนมิตรภาพที่ 5 จังหวัดอุบลราชธานี เป็นกรณีศึกษาซึ่งพบว่า นักเรียนจะมีส่วนร่วมในธนาคารขยะแห่งนี้ เมื่อต้องการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม และจากที่กล่าวไปแล้วเมื่อข้างต้นว่า การคัดแยกขยะมูลฝอยสามารถลดการกำจัดปริมาณขยะมูลฝอยทั้งหมด ซึ่งลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกอันเป็นสาเหตุของการเกิดภาวะโลกร้อน ดังนั้น เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงควรส่งเสริมให้ประชาชนร่วมมือในการคัดแยกขยะมูลฝอย เพื่อชี้ให้เห็นว่า การคัดแยกขยะ สามารถทำให้สิ่งแวดล้อมดีขึ้น

2.12 ทักษะเกี่ยวกับการคัดแยกขยะเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการขยะจากครัวเรือนในชีวิตประจำวันของท่าน

จากการทดสอบสมมติฐานในเรื่องที่เสนอเกี่ยวกับการคัดแยกขยะเป็นวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการขยะจากครัวเรือนในชีวิตประจำวัน มีความสัมพันธ์กับการคัดแยกขยะมูลฝอยนั้น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎี KAP (Knowledge, Attitude and Practice) (Roger, 1962 อ้างถึงใน Chien-Yun, D, Wan-Fei, C, Yu-Hsi, Y and Chia-Hung, Y, 2012: 74) ที่กล่าวว่า เมื่อบุคคลมีการรับรู้ข้อมูลจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เมื่อมีความรู้ความเข้าใจจะก่อให้เกิดทัศนคติ และทัศนคติจะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้น เมื่อมีทัศนคติในการคัดแยกขยะมูลฝอยซึ่งเกิดจากการรับรู้ กระบวนการดังกล่าวมีความเหมาะสมกับครัวเรือนหรือในชีวิตประจำวัน ประชาชนในพื้นที่จึงเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อคัดแยกขยะในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา อย่างต่อเนื่อง

2.13 ทักษะเกี่ยวกับการคัดแยกขยะไม่ควรจะเน้นแต่เฉพาะประชาชนที่อยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพในเขตเทศบาลคลองจิกเท่านั้น

จากการทดสอบสมมติฐานทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะไม่ควรจะเน้นแต่เฉพาะประชาชนที่อยู่อาศัยหรือประกอบอาชีพในเขตเทศบาลคลองจิกเท่านั้น มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ซึ่งในหลายพื้นที่โดยเฉพาะพื้นที่ที่หลุมฝังกลบเป็นของตนเอง มักจะประสบปัญหาการนำขยะมูลฝอยจากนอกพื้นที่ลักลอบมาทิ้ง ซึ่งเป็นปัญหาที่ทำให้ปริมาณขยะมูลฝอยเพิ่มขึ้นได้แม้ว่าในพื้นที่จะมีการรณรงค์ให้มีการคัดแยกขยะมูลฝอยก็ตาม เพื่อให้พื้นที่โดยรอบเทศบาลตำบลคลองจิกเห็นถึงความสำคัญในการคัดแยกขยะมูลฝอย จึงควรมีการวางข้อตกลงหรือวางมาตรการร่วมกันเพื่อการคัดแยกขยะมูลฝอยของแต่ละพื้นที่ ซึ่งเป็นทางออกที่ดีที่สุดในการจัดการขยะมูลฝอยแบบองค์รวม

2.14 ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะสามารถส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักละเว้นการทิ้งสิ่งของลงบนพื้นถนน

จากการทดสอบสมมติฐานทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะสามารถส่งเสริมให้ประชาชนรู้จักละเว้นการทิ้งสิ่งของลงบนพื้นถนน มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่เทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ในการคัดแยกขยะมูลฝอยในครัวเรือน ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของจิราภรณ์ จันทศิริ (2547:บทคัดย่อ) เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการแยกทิ้งขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองราชบุรี อำเภอเมือง จังหวัดราชบุรี และได้พบปัญหาของการจัดการขยะมูลฝอยของท้องถิ่นแห่งนี้ว่า ยังมีมูลฝอยตกค้างตามจุดต่างๆ โดยเฉพาะบนท้องถนน เนื่องจากภาชนะในการจัดเก็บขยะมีอย่างไม่เพียงพอ ซึ่งการคัดแยกขยะมูลฝอยในระดับครัวเรือนนั้น นอกจากจะทำให้ครัวเรือนต่างๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยแล้ว ยังช่วยให้ลดปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องกำจัด ทำให้ปริมาณของขยะมูลฝอยที่จะตกค้างลดลงได้เป็นอย่างดี

2.15 ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์

จากการทดสอบสมมติฐานพบว่า ทัศนคติเกี่ยวกับการคัดแยกขยะเพื่อนำไปใช้ประโยชน์มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยนั้น มีความสอดคล้องกับทฤษฎี KAP (Knowledge, Attitude and Practice) (Roger, 1962 อ้างถึงใน Chien-Yun, D, Wan-Fei,C, Yu-Hsi, Y and Chia-Hung, Y, 2012: 74) ที่กล่าวว่า เมื่อบุคคลมีการรับรู้ข้อมูลจะทำให้เกิดความรู้ความเข้าใจ เมื่อมีความรู้ความเข้าใจจะก่อให้เกิดทัศนคติ และทัศนคติจะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ ดังนั้นเมื่อมีทัศนคติในการคัดแยกขยะมูลฝอยซึ่งเกิดจากการรับรู้ว่าจะขยะมูลฝอยที่คัดแยกได้บางส่วนสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้นั้น จะส่งผลต่อการปฏิบัติในการคัดแยกขยะของประชาชนในเทศบาลตำบลคลองจิก ซึ่งเป็นการเข้ามามีส่วนร่วมในการลดปริมาณขยะของเทศบาลตำบลคลองจิกให้ลดลงจากเดิมอีกด้วย

1.5.2 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเขตเทศบาลตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางการดำเนินการการมีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะมูลฝอยดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 เทศบาลตำบลคลองจิกควรเพิ่มการประชาสัมพันธ์ให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนในด้านการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนนำไปทิ้งให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดความสะดวกในการจัดเก็บและยังเป็นการลดปริมาณของขยะมูลฝอยลงได้ด้วย โดยการสื่อสารทางเสียงตามสาย/หอกระจายข่าวของหมู่บ้าน ป้ายโฆษณาตามสถานที่ต่าง ๆ ประชาสัมพันธ์โดยผ่านสมาชิกกลุ่มทางสังคม และเจ้าหน้าที่เทศบาล เป็นต้น

1.2 ผู้บริหารเทศบาลตำบลคลองจิก ควรจัดหางบประมาณเพิ่มเติมในการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการขยะมูลฝอยให้แก่ประชาชนในพื้นที่อย่างเพียงพอ และควรมีการกำหนดวันและเวลาที่ชัดเจนในการออกให้บริการจัดเก็บขยะมูลฝอย แล้วแจ้งให้ประชาชนทราบล่วงหน้าเพื่อลดปัญหาขยะตกค้างสะสมโดยวิธี

- พยายามใช้ของใช้ที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น ใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติกเวลาไปจ่ายตลาด หรือใช้ตะกร้าใส่ของแทนการใช้ถุงพลาสติก

- แยกขยะเป็นการลดปริมาณขยะต้นทาง เป็นวิธีการเพิ่มประสิทธิภาพ ขยะเปียกและขยะแห้ง และขยะที่สามารถแยกขายได้

- ต้องแยกขยะที่มีพิษออกต่างหาก ได้แก่ หลอดฟลูออเรสเซนต์ กระจกยาฆ่าแมลง กระจกป้องกันไฟไหม้ สารเคมีตกค้าง น้ำมันเครื่อง แบตเตอรี่ สี ทินเนอร์ ถ่านไฟฉาย และโลหะหนักอื่นๆ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

2.1 การให้ความรู้เรื่องขยะมูลฝอยหรือสิ่งแวดล้อมในชุมชนควรเน้นการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนเป็นหลัก

2.2 การบริหารจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมตั้งแต่เริ่มดำเนินการ และมีส่วนร่วมทุกกระบวนการจะส่งผลให้การดำเนินการดังกล่าวประสบความสำเร็จยิ่งขึ้น

2.3 ควรมีการประชุมเรื่องการบริหารจัดการขยะมูลฝอยของทุกหมู่บ้านในตำบลคลองจิก อำเภอบางปะอิน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ร่วมกับหน่วยงานที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2553. การจัดการขยะมูลฝอย

และสิ่งปฏิภูล. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กรมควบคุมมลพิษ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. 2551. คู่มือแนวทางการลด คัด

แยก และใช้ประโยชน์ขยะมูลฝอยสำหรับอาสาสมัครพิทักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อม. กรุงเทพมหานคร: กรมควบคุมมลพิษ.

ฉัตรวาริช คงจันทร์. 2548. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการคัดแยกขยะมูลฝอย เพื่อการนำกลับมาใช้ประโยชน์ใหม่ของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลนครขอนแก่น.

รายงานการศึกษาอิสระปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ชวรัตน์ เชิดชัย. 2527. **ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการสื่อสารมวลชน**. กรุงเทพมหานคร: คณะวารสารศาสตร์และสื่อมวลชน. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ญาณีณี คุรุทอง. 2546. **การมีส่วนร่วมของนักเรียนและครูที่เข้าร่วมโครงการปลูกจิตสำนึกแยกขยะในเยาวชนเพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาและสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทรัพยากรการเกษตรและสิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ฐิราภรณ์ จันทศิริ. 2547. **ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการแยกทิ้งมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองราชบุรีอำเภอเมืองจังหวัดราชบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (สิ่งแวดล้อมศึกษา) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ทรงพล กลับศรีอ่อน. 2547. **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการคัดแยกขยะของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธัญวัลย์ พิรุฬห์สิทธิ์. 2546. **การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการจัดการขยะชุมชน :กรณีศึกษาโรงเรียนในเขตวังทองหลาง กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นพวรรณ ชีระพันธ์เจริญ, สุภารัตน์ ชัยกิตติภรณ์, สมปรารถนา สุขเกษม. 2551. **การวิจัยปฏิบัติการอย่างมีส่วนร่วมของเยาวชนในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา**. ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- นิรันดร์ จิงวุฒิวาศย์. 2550. **45 ปี กรมการพัฒนาชุมชน: การเปลี่ยนแปลงเพื่อประชาชน**. กรุงเทพมหานคร: กรมพัฒนาชุมชน.
- บุบผา เมฆศรีทองคำ. 2554. **การรู้เท่าทันสื่อ: การก้าวทันบนโลกข่าวสาร**. วารสารนักบริหาร.31 (เมษายน-มิถุนายน):63-69.
- ประสาน ดังสิกบุตร. 2538. **รวมบทความวิชาการด้านสิ่งแวดล้อม**.มปท: คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พัชรี หอวิจิตร. 2541. **การจัดการขยะมูลฝอย**. พิมพ์ครั้งที่ 5. ขอนแก่น คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รุ่งกิจ บุรณ์เจริญ. 2554. **การจัดการขยะฐานศูนย์: กรณีศึกษา โรงเรียนจอมประชาสรรค์ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม) คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- วรวรรณ ชายไพฑูรย์. 2551. **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคัดแยกขยะมูลฝอยอันตรายจากบ้านเรือน: กรณีศึกษาเขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.